

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/317)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı: 71 - 872/392

6 . II . 1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Maliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 5 . II . 1959 tarihinde kararlaştırılan Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun lâyihasının, esbabı mucibesıyla birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil Vekili
E. Menderes

ESBABI MUCİBE

Devlet ve Devlete bağlı müesseselerde vazife gören memur ve hizmetlilerin geçim şartlarının yeni konjonktüre intıbak ettirilmesi ve daha müreffeh bir hayat seviyesinin temini maksadiyle maaş ve ücret miktarlarında yapılması kararlaştırılan yükseltmelere muvazi olarak emekli, dul ve yetim aylıkları ile (Âdi, vazife mâlûllüğü aylıkları dâhil) vatani hizmet tertibinden ödenen aylıkların da yükseltmeye tâbi tutulması lüzumlu görülmüş ve bu maksatla ilişik kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Kanun lâyihasının esasları ve maddelerin ihtiva ettiği hükümlerin izahı:

Madde 1 : Kanun lâyihasının 1 nci maddesiyle, bu kanunun yürürlüğe gireceği tarihe kadar bağlanmış bilûmum emekli, âdi mâlûllük ve vazife mâlûllüğü aylıkları ile dul ve yetim aylıklarına 1 . II . 1954 tarihli ve 6241 sayılı Kanunla yapılan zamlar kaldırılmış ve bu aylıkların mezkûr 6241 sayılı Kanundan evvelki miktarlarına % 100 nispetinde bir zam tatbik olunmuştur.

Ancak, 1 . VI . 1930 tarihli ve 1683 sayılı Mülga Askerî ve Mülkî Tekâüt Kanunundan evvelki hükümlere göre bağlanmış olan emekli, dul ve yetim aylıkları Barem ve Teadül kanunlarından evvel mevcut aylıklar üzerinden tahsis edilmiş olup bu aylıklar umumiyet itibariyle Barem ve Teadül kanunlarıyla kabul edilen aylıklar miktarından düşük olduğu gibi aylık bağlanmasında, bugün olduğu üzere son alınan aylık ve ücret tahsise esas ittihaz edilmemiş olduğundan ve bundan başka bu aylıklar içerisinde pek eskiden bağlanmış olanların dairelerince dosyalarının bulunamaması da melhuz olduğundan, bu suretle bağlanmış olan emekli, dul ve yetim aylıklarının 6241 sayılı Kanundan evvelki tutarlarına (miktarı az olan aylıklara daha yüksek nispette olmak üzere) % 135 ile % 110 arasında bir zam icrası cihetine gidilmiştir.

Bu meyanda, bağlanan aylıkları bir barem derecesine istinadetmiyen ve miktarları da nispeten düşük bulunan vazife mâlûlü erlerle bunların dul ve yetimlerine de % 135 zam yapılmıştır.

Madde 2 : İkinci madde ile; vatani hizmet tertibinden bağlanan aylıklardan miktarı az olana daha yüksek nispette olmak üzere % 100 - 120 nispetinde zam tesbit olunmuştur.

Madde 3 : 25. VI. 1958 tarihli ve 7137 sayılı kanunla, üç mâlûle bağlanan aylıkların tesbitinde, 6241 sayılı Kanun hükmü ve o günkü şartlar da nazarı itibara alınmış ve aradan pek kısa bir zaman geçmiş olduğundan, bu aylıklar % 50 zamma tâbi tutulmuştur.

Madde 4 . Yukardaki maddelerde arz ve izah edildiği üzere, emekli, mâlûl, dul ve yetim aylıklarına yapılan zamlar dışında ayrıca harb mâlûllerine ödenmekte olan harb mâlûllüğü zamları da ehemmiyetli ölçüde yükseltilmiştir. Harb mâlûllerine 5434 sayılı Kanununun 64 nevi maddesiyle verilmekte olan zamlar ve bunların 11. VII. 1956 tarihli ve 6795 sayılı Kanunla yükseltilen miktarları ile yeniden bu kanunla tesbit olunan zamlar mukayeseli olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İştirakçiler için :

Mâlûllük derecesi	5434 sayılı Kanuna göre harb mâlûllüğü zammı	6795 sayılı Kanuna göre harb mâlûllüğü zammı	Lâyhaya göre harb mâlûllüğü zammı
1	250	400	600
2	200	350	500
3	150	300	450
4	125	250	400
5	100	225	350
6	75	200	300

Erlere için :

Mâlûllük derecesi	5434 sayılı Kanuna göre harb mâlûllüğü zammı	6795 sayılı Kanuna göre harb mâlûllüğü zammı	Lâyhaya göre harb mâlûllüğü zammı
1	60	100	200
2	50	80	160
3	40	70	140
4	30	60	120
5	25	50	100
6	20	40	80

Madde 5 : Lâyihanın 1 nevi maddesinin 2 nevi fıkrasıyla 2 nevi maddesi gereğince değişik nispetlerde yapılacak zamların tatbikinde, grupların hâlini teşkil eden aylıklara civar aylıkların bu gruba tahsis edilen nispetler üzerinden zamma tâbi tutulması halinde daha az maaş almakta bulunan kimsenin zamlı maaşlarından daha düşük bir miktara balığ olabileceği göz önünde tutulmuş ve bu mahzurun önlenmesi için daha aşağı nispette zam görenlerin bu zamlarla birlikte eline geçecek paranın daha yukarı nispette zam görenin eline geçecek paradan aşağı düşmemesini temin maksadıyla madde tanzim olunmuştur.

Madde 6 : Bu madde ile, aylıklara yapılacak zamların, bu aylıkların ödendiği kurumlar veya emekli sandıkları tarafından karşılanacağı derpiş olunmuştur.

Madde 7 : Çeşitli emekli sandıkları kanunları ile, emekli, dul ve yetimlere tanınan hakların bir sigorta sistemi içinde karşılanabilmesi maksadıyla sandıklar için kabul olunan tâli gelirler dışında

esas itibariyle iştirakçi ve tevdiatçılardan % 5 emekli keseneği ve bunları çalıştıran müesseselerden de % 5 karşılık alınması hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Çeşitli zamanlarda yapılan teknik hesaplar neticesinde emekli, dul ve yetimlere tanınan hakların alınmakta olan kesenek ve karşılıklarla karşılanamayacağı anlaşılmış bulunmaktadır. Ayrıca 1952 yılından sonra kanunlarda yapılan değişikliklerle emekli sandıklarına karşılıksız yeni birçok külfetler yükletilmiştir.

Böylece bozulmuş bulunan sandıkların malî muvazenelerinin düzeltilebilmesi için kesenek ve karşılıkların % 7 ye çıkarılması zaruri görülmüş ve bu hususun temini maksadiyle 7 nci madde tanzim edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası çeşitli hükümlerle kesenek ve karşılıkların yerine kaim olmak üzere kurumlardan alınan % 10 ların da buna mütenazır olarak yükseltilmesini temine mâtuftur.

Madde 8 : Lâyihamın 8 nci maddesiyle de, bu kanunla tesbit olunan zam miktarlarında 6241 sayılı Kanunla yapılan zamlarla 6676 sayılı Kanunla verilen yılda 3 tahsisat nazarı itibara alınmış olduğundan, tatbik yeri kalmıyan mezkûr kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Muvakkat madde 1 : Lâyihamın 4 ncü maddesi ile iştirakçi ve erlerin harb mâlûllüğü zamları yükseltilmiş bulunmaktadır.

Bu kanunun yürürlüğe gireceği tarihte harb mâlûllüğü zammı almakta olanların da bu zamlardan faydalanmasını teminen muvakkat birinci madde hazırlanmıştır.

Muvakkat madde 2 : Sekizinci madde gereğince % 7 ye yükseltilmesi icabeden emekli kesenek ve karşılıklarının 1959 malî yılı için % 6 üzerinden alınması daha uygun mütalâa edilmiş ve bunu teminen muvakkat ikinci madde tanzim olunmuştur.

Lâyihamın 9 ve 10 ncü maddeleri meriyet ve icra maddeleridir.

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye Encümeni

Esas No. 1/317

Karar No. 19

6 . II . 1959

Yüksek Reisliğe

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkındaki kanun lâyihası encümenimizde alâkalı Hükümet temsilcilerinin de iştirakleriyle tetkik ve müzakere edildi.

Hükümetçe serd edilen mucip sebepler encümenimizce de yerinde görülmüş ve kanun lâyihası esas itibariyle kabul edilmiştir.

Aneak bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, erlere veya bunların dul ve yetimlerine bağlanacak vazife mâlûllüğü aylıklarının ikinci fıkrada yazılı hükümlerden istifadesini temin için birinci madde sonuna gerekli hüküm vaz'edil-

mek suretiyle mezkûr madde tadilen tanzim olunmuştur.

Lâyihamın diğer maddeleri Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Maliye Encümeni Reisi Mazbata Muharriri
Bursa Bursa
K. Yılmaz *M. Kayalar*

Kâtip
Manisa Amasya Kırklareli
S. Akdağ *H. Koray* *A. Sakman*
Malatya Samsun Tokad
M. Z. Tulunay *A. Saraçoğlu* *A. İspirli*

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/317
Karar No. 57

17 . II . 1959

Yüksek Reisliğe

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 6 . II . 1959 tarihli ve 71 - 872/392 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye Vekili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, esbabı mucibesinde de arz ve izah edildiği üzere memur ve hizmetlilerin maaş ve ücret tutarlarına yapılan zamlara muvazi olarak emekli, dul ve yetim aylıkları ile âdi vazife mâlûllüğü aylıkları dâhil vatani hizmet tertibinden ödenen aylıkların yükseltilmesini temin maksadiyle ihzar ve sevk edilmiş bulunmaktadır.

Lâyihayı bidayeten tetkik eden Maliye Encümeni bu lâyihanın kanuniyet iktisabettiği tarihten sonra erlere veya bunların dul ve yetimlerine bağlanacak vazife mâlûllüğü aylıklarına lâyihanın birinci maddesinin 2 nci fıkrasında yazılı hükümler dairesinde zam yapılmasını derpiş eden fıkrayı ilâve etmek suretiyle lâyihanın birinci maddesini tadilen ve mütaakıp maddelerini Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul etmiş bulunmaktadır.

Lâyiha üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakerelerden sonra lâyihanın sevkini mucip sebepler yerinde görülerek Maliye Encümeninin tadilen kabul etmiş olduğu metin üzerinden maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve Maliye Encümeninin tadilen kabul etmiş olduğu birinci madde ile lâyihanın mütaakıp maddeleri Hükümetin teklifi veçhile encümenimizce de aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası, Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis Balıkesir H. İmre	Reis V. Muğla N. Özsan	Mazbata M. İzmir B. Bilgin
------------------------------	------------------------------	----------------------------------

Kâtip Diyarbakır M. H. Ünal Ankara M. Akpınar Balıkesir M. H. Timurtaş Çorum H. Bulgurlu Diyarbakır	Afyon K. N. Topcuoğlu Ankara İ. Seçkin Bolu S. Bilir Çorum Y. Gürsel	Afyon K. M. A. Ülgen Artvin H. Çeltikçioğlu Çankırı F. Arkan Denizli A. R. Karaca Gazianteb
--	---	---

Söz hakkım mahfuzdur.
H. Turgut

Hakkâri Ü. Seven İstanbul M. Erdener İzmir D. Akbel	İsparta T. Tağlı İstanbul N. Kırşan Kars
--	--

Kastamonu
M. İslâmoğlu
Kırşehir
Söz hakkım mahfuzdur.
F. Yalçın

Söz hakkım mahfuzdur.
B. Öcal
Kayseri
O. Kavuncu
Konya
M. Bağrıaçık

Maras E. Soysal Rize H. Agun Trabzon İ. Şener	Nevşehir N. Önder Siird M. D. Süalp Van F. Melen	Niğde R. Gürsoy Sinob Ö. Özen Zonguldak H. Timur
--	---	---

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihe kadar bağlanmış bilûmum emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü aylıkları ile dul ve yetim aylıklarının (Harb mâlûllüğü zammı hariç) 6241 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki tutarlarına % 100 zam yapılmıştır.

Aneak, vazife mâlûllü erlerin ve bunların dul ve yetimlerinin aylıkları ile mülga 1 . VI . 1930 tarihli ve 1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanunundan evvelki hükümlere göre bağlanmış emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü, dul ve yetim aylıkları;

1 - 100 liraya kadar olanlarda	% 135
101 - 200 » » »	% 125
201 - 300 » » »	% 115
301 - liradan yukarı olanlarda	% 110,

nispetinde artırılmıştır.

MADDE 2. — Vatani hizmet tertibinden ödenen aylıkların 6241 sayılı Kanunla yapılan zam-lardan önceki miktarları;

1 - 100 liraya kadar olanlarda	% 120
101 - 200 » » »	% 110
201 - liradan yukarı olanlarda	% 100

nispetinde artırılmıştır.

MADDE 3. — 25 . VI . 1958 tarihli ve 7137 sayılı Kanunla bağlanmış olan aylıklara % 50 nispetinde zam yapılmıştır.

MADDE 4. — 5434 sayılı Kanunun 6795 sayılı Kanunla muaddel 64 ncü maddesinde gösterilen harb mâlûllüğü zamları aşağıdaki miktar-lara çıkarılmıştır.

Mâlûllük derecesi	İştirakçiler için	Erlere için
1	600	200
2	500	160
3	450	140
4	400	120
5	350	100
6	300	80

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar bağlanmış bilûmum emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü aylıkları ile dul ve yetim aylıklarının (Harb mâlûllüğü zammı hariç) 6241 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki tutarlarına % 100 zam yapılmıştır.

Aneak, vazife mâlûllü erlerin ve bunların dul ve yetimlerinin aylıkları ile mülga 1 . VI . 1930 tarihli ve 1683 sayılı Askerî ve Mülkî Tekaüt Kanunundan evvelki hükümlere göre bağlanmış emekli, âdi mâlûllük, vazife mâlûllüğü, dul ve yetim aylıkları :

1 - 100 liraya kadar olanlarda	% 135
101 - 200 » » »	% 125
201 - 300 » » »	% 115
301 liradan yukarı olanlarda	% 110

nispetinde artırılmıştır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra erlere veya bunların dul ve yetimlerine bağ-lanacak vazife mâlûllüğü aylıklarına 2 nei fıkrada yazılı hükümler dairesinde zam yapılır.

MADDE 2. — Kanun lâyihasının 2 nei mad-desi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanun lâyihasının 3 ncü mad-desi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Kanun lâyihasının 4 ncü mad-desi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Emekli, dul ve yetim aylıklarına zam yapılması ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Maliye Encümeninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 5. — Birinci maddenin 2 nei fıkrası ile 2 nei madde gereğince yapılacak zamların tatbikinde aşağı nispet üzerinden zam görenlerin bu zamlarla birlikte aylıklarının baliğ olduğu miktar aynı grupta fazla nispette zam görenlerin aylıklarının baliğ olduğu miktardan aşağı bulunduğu takdirde fark zamma ilâve olunur.

MADDE 6. — Yukardaki maddelerde yazılı zamlar, asıl aylıkların ödendiği kurumlar veya emekli sandıkları tarafından karşılanır.

MADDE 7. — Kanunla kurulu emekli sandıklarınca iştirakçi ve tevdiatçılardan % 5 olarak alınmakta olan emeklilik kesenek ve karşılıkları % 7 ye çıkarılmıştır.

5434 sayılı Kanununun 14 nü maddesinin (E) fıkrası gereğince alınan tamamlayıcı emeklilik keseneği, 34 nü maddesiyle, geçici 15 ve 16 nei maddeleri gereğince alınan fiili hizmet zamları karşılığı, 38 nei maddesi gereğince alınan itibarî hizmet müddetleri karşılığı ve 39 neu maddesi gereğince alınan 55 ten eksik yaş farkları karşılığının hesabı için tesbit edilmiş bulunan % 10 nispetleri de bu kanunla tâyin olunan emekli keseneği ve karşılığı toplamına yükseltilmiştir.

MADDE 8. — 1 . II . 1954 tarihli ve 6241 sayılı Kanun ile 24 . II . 1956 tarihli ve 6676 sayılı Kanun kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel bağlanmış olan harb mâlûllüğü zamları, 4 nü maddede gösterilen miktarlara yükseltilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Yedinci maddede gösterilen kesenek ve karşılıklar, 1959 malî yılında % 6 üzerinden hesaplanır.

MADDE 9. — Bu kanun 1 Mart 1959 tarihinden itibaren mer'îdir.

MADDE 10. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5 . II . 1959

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili

Mal. E.

MADDE 5. — Kanun lâyihasının 5 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Kanun lâyihasının 6 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Kanun lâyihasının 7 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Kanun lâyihasının 8 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Kanun lâyihasının muvakkat 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Kanun lâyihasının muvakkat 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Kanun lâyihasının 9 nü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Kanun lâyihasının 10 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. İ.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin muvakkat 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Hükümetin muvakkat 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hh.

Devlet Vekili <i>A. Aker</i>	Devlet Vekili ve Münakalât V. V. <i>M. Kurbanoglu</i>
Devlet Vekili ve Çalışma V. V. <i>H. Şaman</i>	Adliye Vekili <i>E. Budakoğlu</i>
Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>	Dahiliye Vekili <i>Dr. Namık Gedik</i>
Hariciye Vekili <i>F. R. Zorlu</i>	Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>
Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>	Nafia Vekili <i>T. İleri</i>
Ticaret Vekili <i>H. Erkmen</i>	Sih. ve İç. Mua. Vekili <i>Dr. L. Kırdar</i>
Güm. ve İnh. Vekili <i>H. Hüsman</i>	Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>
Münakalât Vekili	Çalışma Vekili
Sanayi Vekili	Bas. - Yay. ve Turz Vekili <i>S. Somuncuoğlu</i>
İmar ve İskân Vekili <i>M. Berk</i>	Koordinasyon Vekili ve Sanayi V. V. <i>S. Ataman</i>